

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі

Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті

БЕКІТЕМІН

Ғылыми кеңес төрағасы,

ҚарМТУ ректоры

Ғазалиев А.М.

2013 ж.

**МАГИСТРАНТТАРҒА АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША
ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ
(SYLLABUS)**

ShB 5303 «Шығындарды басқару» пәні

ShBB 8 «Шығындарды басқару мен бағалау» модулі

6M050600 «Экономика» мамандығы

Инженерлік экономика және менеджмент факультеті

Кәсіпорын экономикасы кафедрасы

Магистрантқа арналған пән бойынша оқыту бағдарламасын (syllabus)
әзірлеген: э.ғ.к., аға оқытушы Тажибекова К.Б.

«Кәсіпорын экономикасы» кафедрасының отырысында талқыланды
« ____ » _____ 2013ж. № _____ хаттама
Кафедра меңгерушісі _____ Ахметжанов Б.А. « ____ » _____ 2013 ж.
(қолы) (А.Ж.Ә.)

«Инженерлік экономика және менеджмент» факультетінің оқу-әдістемелік
кеңесі мақұлдаған
« ____ » _____ 2013 ж. № _____ хаттама
Төраға _____ Нұрмағамбетова Н.А. « ____ » _____ 2013ж.
(қолы) (А.Ж.Ә.)

Оқытушы туралы мәліметтер және байланыс ақпарат

Аты-жөні Тажибекова Кашамида Базылбековна

Ғылыми дәрежесі, лауазымы, қызметі: э.ғ.к., доцент; аға оқытушы
«Кәсіпорын экономикасы» кафедрасы ҚарМТУ-дың IV корпусында
орналасқан, Қарағанды қ., Бейбітшілік бульвары, 56, 316-аудитория, байланыс
телефоны 56-75-98 (1049).

Пәннің еңбек көлемділігі

Семестр	Кредиттер саны/ ECTS	Сабақтардың түрі					МӨЖ сағаттарының саны	Жалпы сағаттар саны	Бақылау түрі
		байланыс сағаттарының саны			МОӨЖ сағаттарының саны	сағаттардың барлығы			
		дәрістер	тәжірибелік сабақтар	зертханалық сабақтар					
1	3/5	30	15	-	45	90	45	135	Емтихан

Пән сипаттамасы

«Шығындарды басқару» пәні базалық пәндердің таңдау компонентінің циклына жатады.

Пән мақсаты

«Шығындарды басқару» пәні магистранттарға Қазақстан Республикасында кәсіпорынды басқару механизмінің элементі ретінде шығындарды басқарудың теориясы мен тәжірибесін таныстыру мақсатын ұстанады.

Пән міндеттері

Осы пәнді оқыту нәтижесінде магистранттар:
түсінік алуы керек:

- шығындарды басқарудың концептуалды негіздері жөнінде түсінік алу;
- шығындарды есепке алу, шығындардың кәсіпорынды басқару заты ретінде ерекшеліктері туралы түсінікке ие болуға;
білуі керек:

- шығындарды есепке алу әдістерін, шығындарды калькуляциялауды және калькуляция баптары бойынша топтастыруды;

- шығындарды басқару жүйесінің негізгі қызметтерін білуі керек;
істей білуі керек:

- талдау жүргізу және шығындардың тиімділігін бағалау, өзіндік құнды төмендету көрсеткіштерін есептей білу;

- шығындарды төмендетуден түсетін тиімді есептеуді істей білуге;
практикалық машықтануы керек:

- шығындарды басқарудың ғылыми тұжырымдамаларын пайдалану;

- шығындардың әртүрлі деңгейде есептеулерін жүргізуге практикалық машықтануы керек.

Пререквизиттер

Бұл пәнді оқу үшін келесі пәндерді игеру қажет: Экономикалық теория

Постреквизиттер

«Шығындарды басқару» пәнін оқу кезінде алынған білім магистранттың экспериментальды-зерттеу жұмысын орындау кезінде пайдаланылады.

Пәннің тақырыптық жоспары

Бөлімнің (тақырыптың) атауы	Сабақтардың түрлері бойынша еңбек сыйымдылығы, с.				
	лекциялар	Практикалық саб.	Зертханалық саб.	ОМӨЖ	МӨЖ
1. Кіріспе. Пәннің мақсаттары мен міндеттері. Шығындарды басқару теориясының негізгі тұжырымдары	4	2		10	10
2. Шығындардың экономикалық табиғаты және оларды жіктеу. Шығындарды бюджеттеу.	4	2		5	5
3. Шығындар сметасын өңдеу тәртібі. Өнімнің өзіндік құнын калькуляциялау	4	2		5	5
4. Шығындарды талдау негізінде қысқа мерзімді басқарушылық шешімдерді қабылдау. CVP талдау	4	2		10	10
5. Капиталды салымдар бойынша шешім қабылдау кезінде нәтижелер мен шығындарды есепке алу және талдау.	4	2		5	5
6. Айналым ұсталымдарын есептеудің негізгі белгілері	5	2		5	5
7. Шығындарды бақылау, есепке алу және бақылау жүйелерінің тиімділігі. Трансферттік баға құруды басқару	5	3		5	5
Барлығы	30	15		45	45

Практикалық (семинарлық) сабақтардың тізімі

1) Кіріспе. Пәннің мақсаттары мен міндеттері. Шығындарды басқару теориясының негізгі тұжырымдары

2) Шығындардың экономикалық табиғаты және оларды жіктеу. Шығындарды бюджеттеу.

3) Шығындар сметасын өңдеу тәртібі. Өнімнің өзіндік құнын калькуляциялау

4) Шығындарды талдау негізінде қысқа мерзімді басқарушылық шешімдерді қабылдау. CVP талдау

5) Капиталды салымдар бойынша шешім қабылдау кезінде нәтижелер мен шығындарды есепке алу және талдау.

- 6) Айналым ұсталымдарын есептеудің негізгі белгілері
 7) Шығындарды бақылау, есепке алу және бақылау жүйелерінің тиімділігі.
 Трансферттік баға құруды басқару

Магистрантпен оқытушының өздік жұмысының тақырыптық жоспары

СОӨЖ тақырыбының атауы	Сабақтың мақсаты	Сабақты өткізу түрі	Тапсырманың мазмұны	Ұсынылатын әдебиеттер
1) Кіріспе. Пәннің мақсаттары мен міндеттері. Шығындарды басқару теориясының негізгі тұжырымдары	Берілген тақырып бойынша білімін тереңдету	Эссе	Шығындарды басқару теориясының негізгі тұжырымдарын жіктеу	негізгі және қосымша
2) Шығындардың экономикалық табиғаты және оларды жіктеу. Шығындарды бюджеттеу.	Берілген тақырып бойынша білімін тереңдету	Тақырыпқа шолу	Шығындардың экономикалық табиғаты және оларды жіктеу.	негізгі және қосымша
3) Шығындар сметасын өңдеу тәртібі. Өнімнің өзіндік құнын калькуляциялау	Берілген тақырып бойынша білімін тереңдету	Практикалық тапсырма	Тақырып бойынша есептер шығару	негізгі және қосымша
4) Шығындарды талдау негізінде қысқа мерзімді басқарушылық шешімдерді қабылдау. CVP талдау	Берілген тақырып бойынша білімін тереңдету	Практикалық тапсырма	Тақырып бойынша есептер шығару	негізгі және қосымша
5) Капиталды салымдар бойынша шешім қабылдау кезінде нәтижелер мен шығындарды есепке алу және талдау.	Берілген тақырып бойынша білімін тереңдету	Практикалық тапсырма	Капиталды салымдар бойынша нәтижелер мен шығындарды есепке алу және талдау.	негізгі және қосымша
6) Айналым ұсталымдарын есептеудің негізгі белгілері	Берілген тақырып бойынша білімін тереңдету	Практикалық тапсырма	Айналым ұсталымдарын есептеудің белгілерін қолдану	негізгі және қосымша
7) Шығындарды	Берілген тақы-	Практикалық	Шығындарды	негізгі және

бақылау, есепке алу және бақылау жүйелерінің тиімділігі. Трансферттік баға құруды басқару	рып бойынша білімін тереңдету	тапсырма және рефераттарды талқылау	бақылау, есепке алу және бақылау жүйелерінің тиімділігін анықтау	қосымша
---	-------------------------------	-------------------------------------	--	---------

МӨЖ арналған бақылау жұмыстарының тақырыбы

1. Шығындарды басқару тұжырымдамасының мазмұны
2. Шығындардың басқару заты ретіндегі ерекшеліктері
3. Өндірістік және қаржылық есеп
4. Бюджет басқарудың негізгі құралы ретінде
5. НИОКР (ҒЗТҚЖ) кезеңдері бойынша шығындарды анықтау
6. Әрбір кезеңді әртүрлі көздерден қаржыландыру
7. Өзіндік құнның құрылымы
8. Экономикалық элементтер. Шығындар баптарын калькуляциялау
9. Өндіріске шығындар сметасы
10. Өнімнің өзіндік құнын калькуляциялау
11. Қысқа мерзімді басқарушылық шешімдердің мәні мен мазмұны
12. СVP – талдау шығындарды қызметі бойынша есепке алу әдісі ретінде
13. СVP – талдау шығындарды қызметі бойынша калькуляциялау әдісі ретінде
14. Капиталды салымдар бойынша шығындарды есепке алу
15. Жоспарланған есеп.

Магистранттар білімін бағалау критерийлері

Пән бойынша тестік тапсырма бағасы межелік бақылаулар бойынша максимум көрсеткіштер (60%-ға дейін) және қорытынды аттестаттаудың (реферат) (40%-ға дейін) сомасы ретінде анықталады және кестеге сәйкес 100%-ға дейінгі мәнді құрайды.

Пән бойынша берілген тапсырмаларды орындау және тапсыру кестесі

Бақылау түрі	Тапсырманың мақсаты мен мазмұны	Ұсынылатын әдебиет	Орындау ұзақтығы	Бақылау түрі	Тапсыру мерзімі	Балл
Тестілі (жазбаша) сұрау	Практикалық дағдыларын және дәрістік білімдерді бекіту	[1], [2], [3], [4], дәрісті конспектiлер	1 апта	межелік	7 апта	15
Тестілі (жазбаша) сұрау	Практикалық дағдыларын және дәрістік білімдерді бекіту	[3], [4], [9], [10], [12], [13], [20], [21], дәрісті конспектiлер	14 апта	межелік	14 апта	15
Дәрістің қысқаша жазбасын және	Практикалық дағдыларын және дәрістік білімдерді	[3], [5], [7], [9], [10], [15], [18], дәрісті	12 апта	Ағымдағы	1,2,3,4, 5, 6,8,9, 10, 11,12, 13	30

практикалық жұмыстарды тексеру	бекіту	конспектілер			апталар	
Емтихан	Пән материалдарының игерілуін тексеру	Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі	3 қатынас сағаттары	Қорытынды	Сессия кезінде	40
Барлығы						100

Саясаты және процедуралар

«Шығындарды басқару» пәнін оқу кезінде келесі ережелерді ұстануды сұраймын:

1. Сабаққа кешікпеу.
2. Сабақтан дәлелді себепсіз қалмау, ауырған жағдайда анықтама, ал басқа жағдайларда түсіндірме хат ұсынуды.
3. Сабақтың барлық түрлеріне қатысу студент міндеттерінің қатарына жатады.
4. Оқу процесінің күнтізбелік кестесіне сәйкес барлық бақылау түрін тапсыру.
5. Қатыспаған практикалық сабақтарды оқытушы көрсеткен уақытта өтеу.
6. Топтық жұмысқа белсенді қатысу.
7. Емтиханға толық дайындалу.

Негізгі әдебиеттер тізімі

1. Дауренбекова А.Н. Шығындарды басқару.-Алматы: Экономика, 2009 ж.
2. Назарова В.Л., М.С. Жапбарханова. Басқару есебі: Оқулық - Алматы: Экономика, 2005 ж.
3. Басқару есебі: Оқу құралы/ А.К.Ержанов, Ә.К.Айтанаева.-Алматы: Экономика, 2009.-304 б.
4. Дойл Д.П. Управление затратами: Стратегическое руководство / Д. П. Дойл. - М. : Волтерс Клувер, 2006. - 264 с.
5. Как вести учет в производстве. Сквозной пример по учету затрат на производство при показном методе. - Алматы : Бико, 2006. - 24 с. - (Как вести учет в ...)
6. Котенева Е.Н.
7. Управление затратами предприятия: учебное пособие / Е. Н. Котенева. - М.: Дашков и К, 2011. - 224 с. - (Стратегия успешного бизнеса)
8. Котляров С.А. Управление затратами: Учеб. пособие / С. А. Котляров. - СПб. : Питер, 2001. - 160 с. -(Краткий курс)
9. Лебедев В.Г. Управление затратами на предприятии : учеб. пособие / В. Г. Лебедев, Т. Г. Дроздова, В. Т. Кустарев. - 3-е изд., испр. и доп. - М. : Бизнес-пресса, 2006. - 352 с.
10. Либерман И.А. Управление затратами : учебно-практ. пособие / И. А. Либерман. - М.: Ростов н/Д: МарТ, 2006. - 624 с. - (Экономика и управление)

11. Мишин Ю.А. Управленческий учет: управление затратами и результатами производственной деятельности: Монография / Ю. А. Мишин. - М. : Дело и Сервис, 2002. - 176 с.

12. Невешкина Е.В. Управление затратами и ценообразованием: применение в условиях кризиса: Практическое пособие / Е. В. Невешкина. - 2-с изд., стереотипное. - М.: Омега-Л, 2011. -134 с. - (Антикризисное управление)

13. Просветов Г.И. Учет затрат и калькулирование себестоимости : задачи и решения: учебно-практ. пособие / Г. И. Просветов. - М. : Альфа-Пресс, 2009. - 320 с.

Қосымша әдебиеттер тізімі

1. Николаева О.Е. Управленческий учет: учебник / О. Е. Николаева, Т. В. Шишкова. - М.: Едиториал УРСС, 2003. - 320 с.

2. Сергеева О.А. Учет затрат на производство и калькулирование себестоимости продукции, работ и услуг / О. А. Сергеева. - Алматы : Бико, 2002. - 44 с. - (Б-ка бухгалтера и предпринимателя)

3. Трубочкина М.И. Управление затратами предприятия [Электронный ресурс] : учеб. пособие / М. И. Трубочкина. - Электрон. текстовые дан. (1,17 Мб). - М. : ИНФРА-М, 2004. - 1 эл. опт. Диск

4. Черных И.Н. Организация учета затрат по центрам ответственности": учебное пособие / И. Н. Черных. - М. : КНОРУС, 2010.-160 с.

5. Дойл Д.П. Управление затратами : Стратегическое руководство / Д. П. Дойл. - М. : Волтерс Клувер, 2006. - 264 с.